

POLTTOKENNOT

Avainsanat: polttokennot, pelkistyminen, hapettuminen, elektrodireaktiot

Luokkataso: lukio

Johdanto

Ehtyvät luonnonvarat, kasvava energiantarve ja ympäristövaatimukset pakottavat kehittämään uusia energiantuotantovaihtoehtoja. Yksi mahdollinen ratkaisu energiantuotantoon on polttokenno. Polttokenno on laite, joka muuntaa polttoaineen kemiallisen energian suoraan sähköksi.

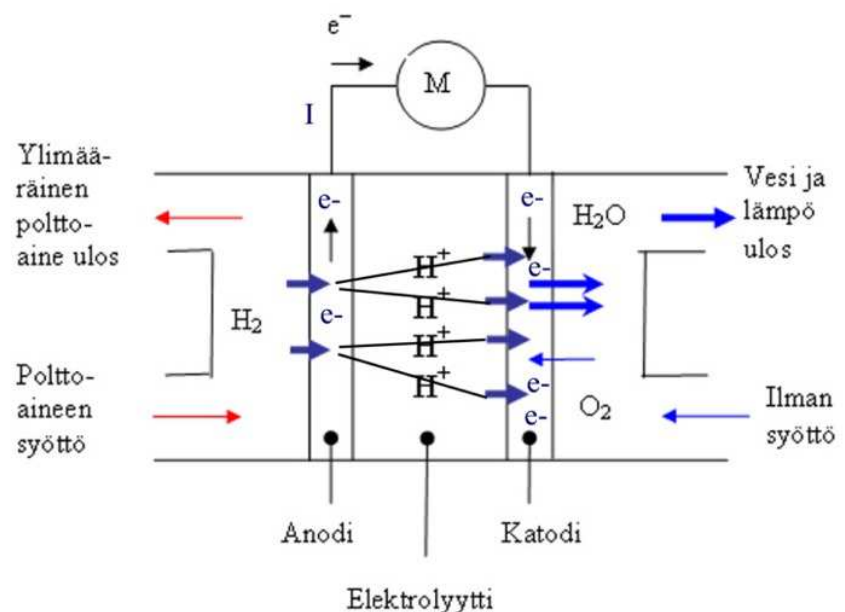
Polttokennon toimintaperiaate

PEM-polttokennon (Proton Exchange Membrane Fuel Cell) polttoaine, esimerkiksi vety H_2 , erotetaan hapesta O_2 kalvolla. Kalvo (elektrolyytti) ei johda sähköä, kaasuja eikä nesteitä vaan ainoastaan yhdenlaisia ioneja eli tässä tapauksessa vetyioneja H^+ .

Prosessissa vetykaasu H_2 johdetaan anodille. Polttokennon kalvo on katalysoitu siten, että vetykaasu ionisoituu vetyioneiksi H^+ . Vetykaasun ionisaatiossa vapautuvat elektronit johdetaan johdinta pitkin moottorin kautta anodilta katodille. Vetyionit kulkeutuvat kalvon läpi.

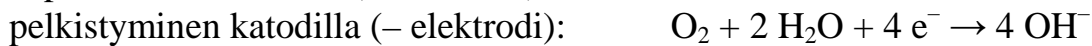
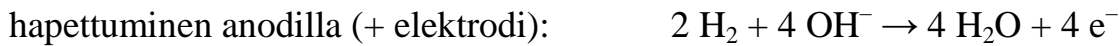
Vastaavasti happikaasu O_2 johdetaan katodille, jossa se pelkistyy oksidi-ioneiksi O^{2-} vastaanottaessaan elektroneja.

Kalvon läpi kulkeutuvat vetyionit reagoivat oksidi-ionien kanssa, jolloin muodostuu vettä.

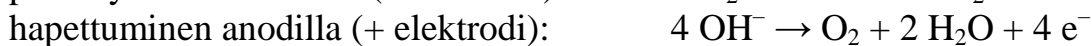
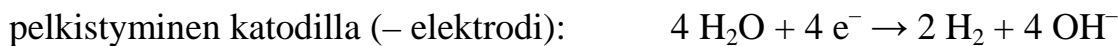

Jos elektrolyytinä on kaliumhydroksidiliuos, joka sisältää kaliumioneja K^+ ja hydroksidi-ioneja OH^- :

Kennossa **purkamisen** aikana tapahtuvat reaktiot:

Kennossa **lataamisen** aikana tapahtuvat reaktiot:

Polttokennojen edut

- voidaan käyttää useita eri polttoaineita (H_2 , CO , CH_4)
- paikalliset päästöt pienet (polttoaine on puhdistettava ennen käyttöä mm. rikistä ja raskasmetalleista)
- polttokennon reaktio ei tuota typen oksideja ja hiukkasia
- hyvä hyötysuhde pienentää hiilidioksidipäästöjä
- hyvät tekniset ominaisuudet ja soveltuvuus hajautettuihin energiajärjestelmiin

Polttokennojen hyödyntämisen haasteet

- vedyn varastoinnin ongelmallisuus
- kennon korkea toimintalämpötila
- polttokennojärjestelmien hinnat korkeat (esim. katalyyttien korkeat hinnat)
- kestävyys ei ole riittävä (esim. kennon osien korroosio)

Taulukko: Tietoja eri polttokennotyyppien rakenteesta ja ominaisuuksista

	AFC Alkalipoltto- kenno	PEFC Protoninvaihto- poltto-kenno	PAFC Fosforihappo- poltto-kenno	MCFC Sulakarbonaatti- poltto-kenno	SOFC Kiinteäoksidi- poltto-kenno
Elektrolyytti	KOH	ioninvaihto- kalvo	nestemäinen fosforihappo- piikarbidissa	sula alkalikarbonaatti LiAlO ₂ - matriisissa	Y ₂ O ₃ -stabiloitu ZrO ₂
Anodi	Pt seokset	Pt hiilen päällä	huokoinen Pt	huokoinen Ni	Ni- ZrO ₂ cermet
Katodi	Pt, Ag, NiO	Pt hiilen päällä	huokoinen Pt	Ni-oksidi	Sr-dopattu LaMnO ₃
Varauksen kantaja	OH ⁻	H ⁺	H ⁺	CO ₃ ²⁻	O ²⁻
Polttoaine	H ₂	H ₂	H ₂	H ₂ , CO, CH ₄	H ₂ , CO, CH ₄
Toiminta- lämpötila	65–220 °C	80 °C	205 °C	650 °C	600–1 000 °C
Sähkö- hyötysuhde	60 %	25–35 %	37 %	46 %	50 %
Sovellukset	sähkön- tuotanto avaruus- lennolla	liikenneväli- neet, energian- tuotanto, kannettavat sähkölaitteet	sähkön- tuotanto	sähkön- ja lämmöntuotanto	liikennevälineet energiantuotanto

Lähteet

Energian käytön ja tuotannon teknologiset näkymät
Mooli 3 Lukion kemia